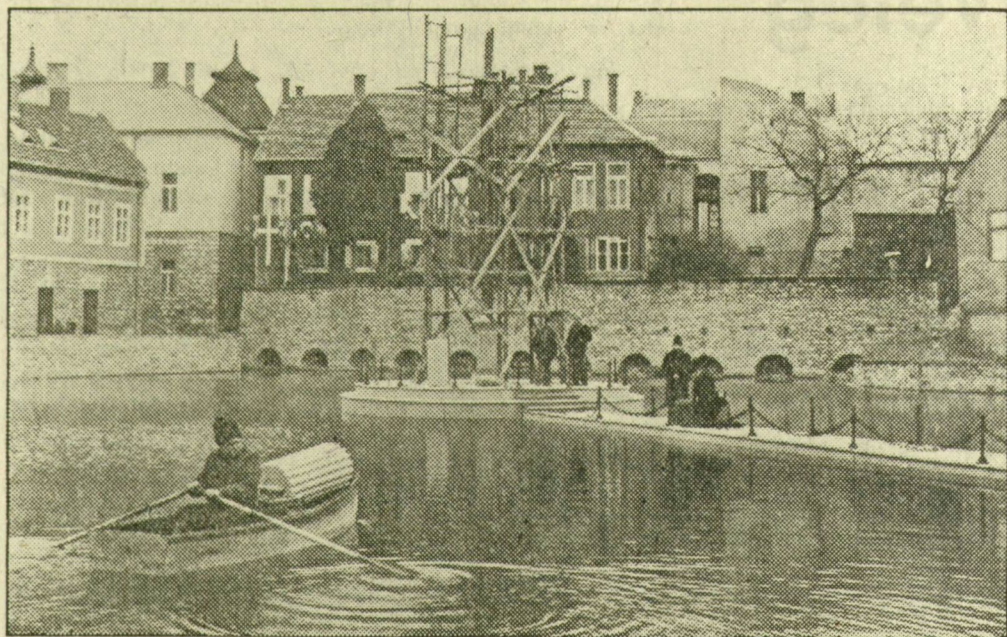

Béketárgyalás

Játékfilmet forgatnak Tapolcán

A televízió és a Mafilm közös produkcióját, a Béketárgyalás című játékfilmet január végén kezdték forgatni. A múlt századi, szerelmi történettel átszőtt politikai

film egyes jeleneteit Tapolcán, a Malomtónál, illetve a tavon emelt szigeten vették fel. A filmet Nagy András és Balogh Zsolt írta — aki egyben a rendezője is —, operatőre pedig B. Marton Frigyes.

Portré egy zeneszerzőről

Szerény, halk, szavú, természetesen, s megdöbbentően őszinte. Azt mondja, a komponálásban az egyszerűsége törekszik, s nem titkolja lírai alkatát sem. A nyolcvanas években zeneszerzőink ismét járható útnak kezdték tekinteni, hogy az egyszerűbb formákban gondolkodjanak — s érzelmeiket akárcsak a dallamosságot is egyre kevésbé rejtették. Eleget tombolhattak, nálunk főleg a hatvanas évektől feltörő különféle zenei irányzatban, divatban, keresvén, melyik a legigazabb, legőszintebb önkifejezési lehetőség a művész, az ember számára. Az est főszereplője azt mondja: „Jól jött nekem ez a leegyszerűsödő, letisztult irányzat, mert én is egyszerűnek érzem magam, másrészt boldog voltam, hogy érzelmes lehetek.” Ezt az önvallomást a Concerto Rustico előadásakor hallottuk Huszár Lajostól, akit Kocsár Miklós zeneszerző faggatott a zeneművész-szövetség által rendezett meleg sikertű szerzői estjén, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán.

1980-tól napjainkig kezelt műveiből szólaltattak meg egy csokorralát a lelkes és kitűnő előadók, így például a Weninger Richard vezette Weiner kamarazene-kar. Elsőként az imént említett 1985-ben komponált Concerto Rusticot, s zárószámként pedig a nemrégiben, azaz az 1987 őszére elkészült szegedi kamarazene-kari napokon bemutatott Kamarakoncertet játszották. Ez utóbbi szövege ismét Sin Katalin volt. Nagy élvezetet nyújtott e kompozíció mostani nagyszerű tolmácsolása, mert az előadók-nak sikerült még jobban azonosulni a zeneköltővel, még mélyebbre hatolni a mű különös, szépségesen magányos világába.

Kocsár kérdése nyomán az olykor tétova, de meghatóan őszinte, semmit szépi-teni nem akaró, azaz önmagát felelősen vállaló válasszaiból sokat megtudtunk az emberről, ellentmondásairól, s az alkotó vívódásairól is. Például, időnként rabságnak érzi a tanítást, gonosz nyug-nak, amely nem engedélyez számára elég időt, hogy gondolataira, belső világára figyeljen, s azt hangokba álmódva papírra vesse. Ezért menekült el Szegedről, a konzervatóriumból 1984-ben, ahol pedig pályakezdőként már, vagy talán mert éppen már oly régen, 1973 óta tanított. Három évet Budapesten, a színművészeti főiskola zongorakorrepetitoraként töltött el, majd ellenállhatatlan nosztalgia kinozta a korábban börtönnök érzett tanítás után. Így került Békéscsabára, a konzervatóri-

Huszár Lajos szerzői estje

umba, ahol jelenleg is a zeneelmélet tanára. Ma azonban már újra elvagyódik a katedra mellől... S hordozza kintlódva, nem takargatja ellentmondásait. A nyugtalan, kutató-alkotó lélek keserves pokoljárásaiból születtek aztán az olyan csodálatos, finom szépségű vallo-mások, mint a Magány dalai, melyet az esteen Iván Ildikó (ének) és Bedő Gábor (ütőhangszerek) avatott, kitűnő tolmácsolásában hallottunk.

Amit a szó elhallgattott, s a kérdések nem tártak fel, beszél arról a zenéje. Abban nem lehet hazudni — mondja. S valóban pórére vetkőzik a lélek, kiszolgáltatja magát. Vall a gyengeségéről, esendőségéről, e világból való elvagyódásáról, talán a kultikus messzeségre vagy a kitapinthatatlan jövőbe...? Panaszolja a mélységes magányt, mind a kecsua indián népi szövegekre írt dalciklusában, mind a szintizta költészetet lehelő Ének virradatok című fuvola-ütőre komponált darabjában. (Remek előadói a rádiózenekar művészei, Bálint János és Ujvári Ferenc voltak.) De ha duhajkodni próbál például

a Concerto Rustico harmadik, gyors tételében, abból is a panasz, a keserű kiáltás lángra csap fel, hogy aztán egy befelé forduló, megrebent, egyszerű-magány hangban haljon el.

Az elvagyódás, a tárulkozó karnyújtás, valami csatlakoztatlan tisztaság, nemes-ség, biztonság, véglegesség után, a léleknek fény felé tapogatódása érződik a remekmű két kórusművében is, a liturgikus szövegekre komponált Ave Maria-ban, s a rendkívül igényes szövetű, hatszólamú Djes Sanotificat-tusban, melyet a Rázga József vezette üde, tiszta hangú Békéscsabai Bartók Béla Leánykar hűlékony, szép előadásában hallottunk.

Es hogy mit jelentett a komponista számára ez a szerzői est? „Önmagammal való szembesülést, önmagam megmérettetését” — mondja. Es utána mit érez...? „Egyrészt örömet, másrészt végtelen kiüresedést.” Vívódik hát tovább a „setét dolgokat” űző gondolatokkal. Nem véletlen, hogy Tóth Árpád szavait idéztem, mert lelki rokonának érzem a szavak gyöngéd lelkű poétáját. Mi hozta vissza Szegedre, kérdezem búcsúzóul. „A szeretet légköre, amely valamilyen módon csak itt, Szegeden van meg.”

Berényi Bogáta

Irodalomtörténeti akta

Csetri Lajos és Grezsa Ferenc szerkesztésében a kö-zelmúltban jelent meg a tudományegyetem irodalom-történeti kiadványsorozatának 24. kötete. A költő és motívuma című tanulmány élén idézet áll: „...az írott forma tárgyi művészete nem a mérték, ütem és rim ké-lékeinek kiállításában, pa-norámájában, hanem a mű legbensőbb indítékai, mo-zzanatai helyzetének válto-gatásában áll.” József Attila „hírhedett”, sokat vitatott írását idézte Szigeti Lajos Sándor, aki a Babits—József Attila viszony bemutatása mellett a motívum irodalom-elméleti értelmezésére is nagy figyelmet fordít.

„A névnek megvan a ha-gyományos poétikai funk-ciója, hiszen szereplőket ta-ka-r, fed el, mégis csonka ez a poétikai funkció, mert a nevek mögött nem szemé-lyek, egyéniségek, hanem típusok rejtőznek. A név, el-lentében leggyakoribb funk-ciójával, a Tanár úr ké-remben nem egyénit: ki-zárólag stiliztikai-nyelvi ér-telemben emel ki” — álla-pítja meg Csuhai István. „A dolgok azáltal lesznek, hogy nevet adunk nekik” című

dolgozatában, melyben Ka-rinthy Frigyes irodalomfel-fogásának egy szeletét elemzi.

Nem egységes koncepciójú, kidolgozott elméletet re-konstruál Marton Mária, amikor Németh László és Halász Gábor regényelméleti írásait elemzi. E tanulmány azt kutatja, miként vetődött föl máig ható érvénnyel a regény, pontosabban a ma-gyar regény számos megha-tározó kérdése.

Németh László 1942. évi szegedi útjának van-e meg-különböztető sajátossága, külön jelentősége? A sze-gedi út élménye nyomtalanul múlt el, vagy beépült az író műveibe? Ezek Grezsa Ferenc tanulmányának alap-kérdései. A válasz: Szeged Németh László egyetlen re-gényéhez vagy drámájához sem szolgált modellként, mégis az író élettapasztala-tai beszívárogtak a művek-be, így az egyetlen szegedi út élményei, igazságérté-ke is.

A Juhász Gyula-kutatás egyik fontos állomása a sze-gedi költő és a Nagyvára-don kibontakozó holnapos mozgalom kapcsolata. Ilia

Pista azt mondja, hogy hazudik...

Szegedi széria az Akadémiai Kiadónál

A vidéki könyvkiadók lét-rehozásának szükségességé-ről, fontosságáról már nem-igen kell vitatkozni, szeren-csére, ám a praktikus lépé-sek — Szegeden legalább — csak lassan követik egymást. Mindazonáltal beszámolhat-tunk a közelmúltban a Móra terveiről, a JATE és Gondo-lat Kiadó is cselekedett, tu-dósíthattunk a Szegedi Aka-démiai Bizottság, valamint az Akadémiai Kiadó tárgya-lásairól. Ez utóbbi „együt-es” produktuma, s ilyen-ként, ha tetszik, a szegedi könyvkiadás egyik „előzete-se” az a sorozat, amelyben — Személyiségfejlesztés

címmel — máris négy kötet látott napvilágot. Az Aka-démiai Kiadó és a SZAB Neveléstudományi Pszicho-lógiai Szakbizottság közös szériájának egyes köteteihez különböző szervezetek és in-tézmények adnak támoga-tást, hiszen egyelőre állandó pénzalap nincs. A kiadó szakemberei lektorálták a köteteket, vagyis a kiadó ga-rantálja a szakmai színvo-nalat, és segít a terjesztés-ben.

A négy kötet közül a má-sodik A tudat evolúciója mai szemmel címet kapta, és azokat a tanulmányokat tar-talmazza, amelyek a filozó-fiaoktatók másfél évvel e-zelőtti, szegedi továbbképző kurzusán, valamint a SZO-TE speciálkollégiumán el-hangzott előadásokból ki-szűlték. Annak idején mind-két kurzusról tudósítottunk ezeken a hasábozon is, mint-hogy az előadó neves szak-emberek — rendkívül érdekes, szélesebb nyilvánosságot is érdemlő, mert a gondolkodó ember számára ma megke-rülhetetlen témákat tárgyal-tak. Mindkét kurzust Ba-logh Tibor, a SZOTE do-cense szervezte, akinek a legkülönbébb tudomány-ágak reprezentánsait sike-rült megnyerni az előadá-sokra (például Szentágothai Jánost, a pécsi Grastyán Endrét, Buda Bélát, Garai Lászlót, és természetesen több szegedi szaktekintélyt, mint Bodosi Mihályt, Csillik Bertalant és másokat). Az ő szerkesztésében készült el a tanulmánykötet is (a TIT Csongrád Megyei Szervez-te, a megyei tanács és a SZOTE pénzen), amelyet egyforma haszonnal forgat-hatnak a tudattal foglalkozó szakmák oktatói, művelői és

a filozófiát tanítók és kuta-tók. Hiszen részint a leg-frissebb szaktudományos eredményekről adnak vilá-gos, közérthető formában összefoglalásokat a tanul-mányírók, másrészt viszont olyan elrendezésben találják az ismereteket, hogy azok-ból filozófiai következteté-sek is levonhatók. Mindeze-ken túl alighanem fölfog-hatók a kötet anyagai úgy is, mint a világnézet, a rendszeres, átfogó, filozofi-kus szintű emberkonceptió részletei.

A kötet tanulmányozásá-hoz kedvet ébresztendő, rö-viden felidézzük az egyik legérdekesebb tanulmányt, Garai Lászlót (MTA Pszi-chológiai Intézet). Pista azt mondja, hogy hazudik... címmel azzal a bonyolult té-mával foglalkozik, amit egyszerűsítve „a tudatunk és a paradoxonok”-összefüg-gésnek nevezhetnénk. Szá-mos példával, szemléletesen és meggyőző erővel (mert személyes hangvétellel) fej-ti ki, hogy alapos okunk van utánaézni a kérdésnek: „mi ösztönzi az embert törté-nelmi korszakokként jelleg-zetesen változó társadalmi praxisára, amelyet egyszer ortodox, máskor eretnek ideológiában tudatosít, me-gint máskor pedig olyanban, amelynek szervező magva mindenféle ideológiában pa-ló kételkedés”? E kérdésfel-tevés után rövid úton egy paradoxonhoz, az emberi szabadság-szükséglethez le-het eljutni, amely „az em-bert arra ösztönzi, hogy minden ösztönzéstől függet-lenül válassza meg tetteit”. Shakespeare és József Attila paradoxonjainak eredeti,

lebilincselően érdekes be-mutatása során Garai László mostani, paradoxonok kö-zé szorult hétköznapi éle-tünk „fölfogásához” is gon-dolati utat kínál, meg ah-hoz is, hogy megértjük, mi-ként halt bele ebbe József Attila és mások. Mindazok ugyanúgy, mint a Shakes-peare-tragédiák hősei, „akik nem képesek egy fejtetőre állt világban a fejük tetején járni. S ha Pistának, aki a saját igazsága vagy hazugsá-ga felől tesz vagy tagad meg vallomásokat, nemcsak a komikumát akarjuk megér-teni (amikor így szól: Van saját véleményem is, de nem érték vele egyet), hanem a tragikumát is (mikor példá-ul így szólunk hozzá: Ha hű vagy a párthoz, mint val-lod, akkor azt valljad, hogy elárultad a pártot), úgy e megértéshez nem használha-tó többé az a logika, mely úgy akarná megvédeni a pa-radoxonoktól az egyéni gon-dolkodás képességét, hogy nem vet számot a társadal-mi élet képtelenségével.”

(A sorozat további három kötete: Nagy József: Prefer. Preventív fejlettségvizsgáló rendszer 4—7 éves gyerme-kek számára; Művelődésspo-litika. Tanulmányok, beszé-dek, cikkek. Szerkesztette: Koncz János; Összehasonlító pedagógia. Szemelvénygyű-jtemény. Szerkesztette: Kun-sági Elemér és Koncz János. A tervezett kötetek: a Ju-hász Gyula Tanárképző Fő-iskola pedagógiai tanszékén készült tanulmányok; Köpe-czi Béla Szegeden elhangzott előadásainak gyűjteménye.)

S. E.

Aranykulcsos junior

Előtte egy szokatlan diploma. Alig száradt meg rajta a tinta, e hónap 1-jén keltezett. Ilyesmit ol-vasni rajta: I. C. I. (Inter-national Concierge Institu-ti) Aranykulcs Nemzetköz-i Portástovábbképző Portá-izet Budapest, a Nemzetköz-i Portásiskola Ferdinand Gillet Alapítvány elnöke-nek aláírása, az I. C. I. budapesti szaktanárai... No és Baksa Zoltó neve, aki megkapta az I. C. I. nemzetközi diplomáját és egyben jogosult a „Junior Clefs d'Or” cím viselésére.

— Hogy lett Önből aranykulcsos portás?

— A Vendéglátóipari Főiskola — hosszú szünet után — tavaly megkezdte a portásképzést. Nemzet-közi segítséggel kilenc hó-napos céltanfolyamot indí-tottak. A szakmai felügye-letet a Nemzetközi Portá-iskola gyakorolja. A diplo-mát a világszövetség elnö-ke, Jean Gillet adta át. Ez az oklevél a világ huszon-három országába érvényes, és munkavállalásra joga-sít.

— Maradjunk jelenlegi munkahelyén, a Tisza Szállónál! Mit jelent itt az aranykulcs?

— Huszonöt éves va-gyok. Az elmúlt év szá-momra kitűnő tréningnek mondható. Megtanultam például azt, hogy szakér-telemmel, sok mosollyal, zínvonalas szolgáltatások-kal a szállodánkból hiány-zó csillagok is pótolhatók. Másban ügysem verse-nyezhetünk a luxusszállók-kal. Soha semmire nem mondhatjuk, hogy nem tudjuk, nincs! Mindig meg kell próbálni...

— Feltehetően más szem-mel nézi most már a saját munkahelyét is.

— Arra kíváncsi, hogy

mit változtatnék meg, mit vezetnék be? Nagyképűség lenne, ha én most itt öt-leket adnék.

— Akkor arról beszéljen, mit látott a párizsi luxus-szállodákban, ahová az I. C. I. jóvoltából kirándul-hatott az évfolyamuk!

— Névjegykártyája van minden portásnak. Lesik a vendégek extra, különle-ges kéréseit. Nyilvántart-ják a törzsvendégeket. Nem feledkeznek meg a név-napjukról, a születésnap-jukról, sőt az is elképzel-hető, hogy a törzsvendéget a szállodai szobában már bekészítés fogadja. A ven-déget másodsorra már il-lik a nevére szólítani. Cél, hogy otthon érezze magát.

— Egy szállodában mi a szerepe egy portásnak?

— A portás a szálloda szíve és motorja. Illik min-denről mindent tudnia.

— Jól informáltságon ki-vül gondolkod, ismeretekre is szükség van.

— Kötelező 2-3 nyelvet a társalgás szintjén ismer-ni. De tanulunk idegen-forgalmi földrajzot, szálló-daismereteket, etikát, pszi-chológiát, szállodajogot...

— Milyen típusú vendé-get szeret?

— Mindegyikkel öröm banni, bár nekem az a si-ker, ha például egy akadá-koskodó vendégből elége-dett lesz.

— Vágyai?

— Szeretnék egyszer fő-portás lenni. No és junior-ból senior. A portástréning tehát csak formálisan fe-jeződött be. Egyébként az Aranykulcsos Világszövetség sokat segít. Ja, és valamit még az álmaimról! A Hungar Hotelsnek legutóbb Münchenben nyílt szálló-dája. Ott szívesen portás-kodnék...

B. E.

D. I.